



ტურიზმის ინდუსტრიის ინვესტიციებით მართვის პოლიტიკის ფორმირება

ვარლამ რამიშვილი.

სტუ და შოთა რუსთაველის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის ასისტენტ პროფესორი.

ნატალია ჯიჯავაძე

შოთა რუსთაველის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის მაგისტრანტი

ტურიზმის ინდუსტრიის სფეროში ინვესტიციური რეგიონული პოლიტიკა ტურისტული პროდუქტის მიწოდების რეგულირების ერთ-ერთ გზაა. ტურიზმის ინდუსტრიაში რეგიონის დონეზე სახელმწიფო რეგულირების სისტემის განვითარება, ტურიზმის ინდუსტრიის მართვა ხორციელდება აღმასრულებელი ხელისუფლების შესაბამისი ქვედანაყოფების მიერ. როგორც წესი ასეთი ქვედანაყოფების გადასაჭრელ საკითხს წარმოადგენს:

- რეგიონული პროგრამების დამუშავება, რომელშიც ჩართული იქნება ტურიზმის ინდუსტრიაში ინვესტიციების მოზიდვის პროგრამები და საერთაშორისო თანამშრომლობის კოორდინაცია ამ სფეროში;

- ქვეყნის ადმინისტრაციული ორგანოების საქმიანობის კოორდინაცია რეგიონში ტურიზმის განვითარების და ტურისტული საქმიანობის ორგანიზაციისთვის ხელსაყრელი პირობების შექმნის მიზნით და ტურიზმის მატერიალურ - ტექნიკური ბაზის ხელშეწყობისათვის;

- საერთაშორისო ტურისტული საქმიანობის ლიცენზირება და ტურისტული სანარმოს მიერ ლიცენზირების პირობების შესრულების კონტროლი;

- რეგიონის ტურისტული მომსახურების ბაზარზე ტურისტული პროდუქტის წინ ნაწევა.

რეგიონებში იგრძნობა საშუალო კლასის სასტუმროების უკმარისობა. პრიმიტიულად მოწყობილი იაფი სასტუმროები სთავაზობენ მხოლოდ მომსახურების მცირე ნაკრებს, მომსახურების ხარისხი კი არ პასუხობს მსოფლიო სტანდარტებს. ასეთი სასტუმროები მოითხოვენ სწრაფ რეკონსტრუქციას. უკიდურესად დაძაბულ რეჟიმში ფუნქციონირებს საგზაო ქსელი, არ არის დამაკმაყოფილებელი გზის საფარი. მოდერნიზაციას საჭიროებს ტურიზმის ინდუსტრიის სხვა ელემენტებიც. რეგიონული ტურიზმის ინდუსტრიის განავითარების დაბალი დონე საჭიროებს შესაბამის ინვესტიციურ დაბანდებებს. მაგრამ რეგიონული ეკონომიკის ამ სფეროში ინვესტიციების დაბანდებისათვის აუცილებელია შეიქმნას ხელსაყრელი პირობები; საჭიროა შესაბამისი სამართლებრივი გარანტიები როგორც უცხოელი, ისე ადგილობრივი ინვესტორებისათვის. ამ მიმართულებით შეგვიძლია მოვიყვანოთ რამოდენიმე მაგალითი, კერძოდ:

რეგიონებში გააქტიურდა საკანონმდებლო საქმიანობა იმ სფეროში, სადაც ქვეყნის დონეზე პროგრესი არ შეიმჩნევა. შემოღებულია ორმაგი მოქმედების მექანიზმი, ადგილობრივი ადმინისტრაციის იაფი საკრედიტო ფონდი და კომერციული ბანკების გარანტიები (ფართო საერთაშორისო კავშირებით) ცალკეული საინვესტიციო პროგრამების მიხედვით. ზოგან მიღებულია საკუთარი კანონი კერძო უცხოური ინვესტიციების დაცვის შესახებ, მენარმეებს უფლება აქვთ მიცემული შეიძინონ სანარმოო დანიშნულების მიწის ნაკვეთები კერძო საკუთრებაში.

ხელისუფლებას მიეცა მნიშვნელოვანი შესაძლებლობა დაბევრის სფეროში. ისინი ფართოდ იყენებენ გადასახადებისაგან დროებით გათავისუფლებას ახალი ინვესტიციების განხორციელების სანაცვლოდ.

არსებითი წინსვლაა ადგილობრივი და რეგიონული ადმინის-

ტრაციის უცხოელ მენარმეებთან ურთიერთობის პრაქტიკაში. ადგილობრივი ხელისუფალნი ინყებენ პრაგმატულ მიდგომას, თხოულობენ კონკრეტული ტექნიკური პროექტების წარმოდგენას.

სახელმწიფო ბიუჯეტის სახსრების ქრონიკული უკმარისობა რეგიონების საინვესტიციო მხარდაჭერისათვის, სათანადო ყურადღების უქონლობა რეგიონების საჭიროებებზე, შეთანხმებული საინვესტიციო პროგრამების შეუსრულებლობა რეგიონებს აიძულებს ეძებონ ინვესტიციების მოზიდვის საკუთარი გზები.

ზოგიერთ სახელმწიფოში პრაქტიკულად შემოიღეს საკანონმდებლო ნორმატიულ - სამართლებრივი საფუძვლები, რომლებიც მიმართულია მოცემულ რეგიონში ინვესტიციური კლიმატის გაუმჯობესებისაკენ. ფართოდ გავრცელდა ისეთი ღონისძიებები, როგორიცაა განსაზღვრულ პირობებში ადგილობრივ ბიუჯეტში მოგების და ქონების გადასახადებისაგან განთავისუფლება, გადასახადების და სარენტო გადასახდელების გადახდის გადავადება, უპროცენტო კრედიტის (სესხის) მიცემა და ხელისუფლების ადგილობრივი ორგანოების გარანტიები და ა.შ.

მაგალითად, ტურისტებისათვის მიმზიდველია ისტორიული ძეგლებით მდიდარი მხარის მონახულება დასვენების შესაძლებლობებით. რეგიონის ადმინისტრაცია ღებულობს ზომებს რეგიონის სოციალურ - ეკონომიკური განვითარების უზრუნველყოფისათვის. რეგიონში ეკონომიკური პრობლემის გადანყვეტის მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტია მეურნეობის სხვადასხვა სფეროში ინვესტიციების დაბანდება.

ინვესტიციების მოზიდვისათვის ზოგიერთ რეგიონში ატარებენ ისეთ კანონებს, რომლებიც აუმჯობესებენ საინვესტიციო კლიმატს, მარკეტინგული საქმიანობით დაკავებულ საწარმოებს და ბანკებს ნაწილობრივი ათავისუფლებენ მოგების გადასახადისაგან.

კანონი გარანტიაა ინვესტორისთვის არ გააუარესოს მათი საქმიანობის სამართლებრივი პირობები. ამ კანონში გათვალისწინებულია ინვესტორისთვის არსებული თამამის ყველა წესები. ასეთი კანონები რეგიონულ დონეზე წარმოადგენენ სახელმწიფო კანონმდებლობას ამ სფეროში.

ხელსაყრელი გარემო პირობების ზრდა კარგ ნიადაგს აძლევს ინვესტორებს დაბანდებისათვის იმ დარგებში, რომლებიც იზიდავენ უცხოელ და ადგილობრივ ინვესტორებს (მაგალითად, კვება, სატყეო მეურნეობა, კავშირგაბმულობა შესაძლებლობას იძლევა გამოშვებულიქნას კონკურენტუნარიანი პროდუქცია). ე.ი. ეს ის დარგებია, რომლებიც წარმოადგენენ ტურიზმის ინდუსტრიის არსებით ელემენტებს. აქვე ყურადღება უნდა გამახვილდეს იმაზე, რომ უცხოური კაპიტალის დაბანდებების ძირითადი ნაწილი - პირდაპირი ინვესტიციებია..

ზოგიერთ რეგიონში მოქმედი კანონები ინვესტიციური საქმიანობის შესახებ გარანტიას აძლევს ფირმებს გათავისუფლდნენ მოგების გადასახადისაგან, იურიდიული პირები ქონების გადასახადისაგან, აგრეთვე იმ გადასახადისაგან, რომლებიც მიმართულია ტერიტორიულ საგზაო ფონდში ადრე შექმნილი სანარმოების ძირითადი ფონდების მოდერნიზაციისთვის რეგიონის საინვესტიციო პროგრამის ფარგლებში. ქონებაზე გადასახადი იურიდიულ პირებს ერიცხებათ ახალი მოდერნიზებული ძირითადი სანარმო ფონდების ღირებულების გამოვლენით.

რეგიონული ხელისუფლების მიერ ინვესტიციების მოზიდვასთან დაკავშირებით განხორციელებული ღონისძიებების საფუძველზე შეიძლება გაკეთდეს შემდეგი დასკვნები: ჯერ ერთი - რეგიონები, რომლებიც იზიდავენ აქტიურად უცხოურ ინვესტიციებს, ქვეყნის დიდი ნაწილია. მეორე - ადგილებზე კარგად ესმით, რომ ახლანდელ სიტუაციაში უცხოური კაპიტალის მიზიდვა წარმოადგენს ქვეყნის ეკონომიკური კრიზისიდან გამოსვლის და ეკონომიკური ზრდის ერთ-ერთ მთავარ ინსტრუმენტს.

ექსპერტთა მოსაზრებით, რეგიონის სანარმოთა და კომპანიათა დირექტორებმა, პირველ რიგში, უნდა შეამსუბუქონ საგადასახადო რეჟიმი იმ ფირმებისათვის, რომლებიც აბანდებენ თავიანთ კაპიტალს რეგიონების სოციალურ - ეკონომიკურ განვითარებაში, მის ინფრასტრუქტურაში, რაც რეგიონულ ბაზარს საშუალებას მისცემს გახდეს უფრო კონკურენტუნარიანი, რეგიონები კი - უფრო სასურველი სამამულო და უცხოელი ტურისტებისათვის.

გარკვეულ სპეციალისტთა მოსაზრებით რეგიონული საინვეს-

ტიციო სტრატეგია საშუალო ვადიან პერიოდში უნდა განვითარდეს შემდეგი მიმართულებებით:

1. ინვესტიციური პროცესების თანმიმდევრული დეცენტრალიზაცია, რომელიც დაეფუძნება საკუთრების მრავალფორმიანობას და საწარმოთა საკუთარი დაბანდების როლის ამაღლებას, ანტიმონოპოლიური საქმიანობის წარმართვას სახელმწიფოს მხრიდან;

2. საწარმოთა სახელმწიფო მხარდაჭერა ცენტრალიზებული ინვესტიციების ხარჯზე. კაპიტალურ დაბანდებათა დაფინანსების დაუბრუნებელი საბიუჯეტო სუბსიდიებიდან სახელმწიფო ბიუჯეტის სახსრების დაბრუნებადობის და გადახდის პრინციპებზე გადასვლა. დაუბრუნებელი ბიუჯეტური დაფინანსება შეიძლება განხორციელდეს გამონაკლის შემთხვევაში, სოციალურად აუცილებელი მნიშვნელობის ობიექტების მიმართ, რომელთაც აქვთ არაკომერციული ხასიათი და არ აქვთ საკუთარი დაგროვების წყარო;

3. სახელმწიფო ბიუჯეტის მიერ ინვესტიციებზე გაწეული როგორც დაუბრუნებელი, ისე დაბრუნებადი ფინანსური სახსრების მიზნობრივ ხარჯვაზე კონტროლის გაძლიერება;

4. ცენტრალიზებული კაპიტალური დაბანდების განსაზღვრული გადაადგილება საწარმოო დანიშნულების საინვესტიციო პროექტების დაფინანსებაზე;

5. ინვესტიციური პროექტების ერთობლივი (წილობრივი) სახელმწიფო-კომერციული დაფინანსების პრაქტიკის მნიშვნელოვანი გაფართოება, მ.შ. კაპიტალის მოზიდვა სხვა ქვეყნებიდან;

6. ცენტრალიზებული (საკრედიტო) რესურსების ნაწილის გამოყენება განსაკუთრებით ეფექტიან და სწრაფად გამოსყიდვის მქონე პროექტების და მცირე ბიზნესის ობიექტების რეალიზებაზე, მათი დარგობრივი კუთვნილების და საკუთრების ფორმების მიუხედავად, წარმოების სტრუქტურულ-ტექნოლოგიური გარდაქმნის დაჩქარება;

7. ინვესტიციების ბიუჯეტური დაფინანსების კომპენსაციის შესაძლებელი შემცირება ეკონომიკაში დაზღვევის გაფართოების გზით და სახელმწიფოს მიერ ინვესტიციური პროექტების მხარდაჭერა-გარანტიებით (გარანტია შეიძლება იყოს კერძო ინ-

ვესტორის მიერ გამოშვებული ფასიანი ქაღალდები), რითაც უზრუნველყოფილი იქნება წარმოებაში კაპიტალურ დაბანდებათა ხელსაყრელობა და ამ დაბანდებათა დაკავშირებული რისკის შემცირება;

8. წვრილი მეანაბრეების და მოსახლეობის დანაზოგების სტიმულირებისათვის ნორმატიულ-სამართლებრივი და ეკონომიკური პირობების შექმნა სხვადასხვა ფინანსურ ინსტიტუტების, მ.შ. ნდობით საინვესტიციო ფონდებში, კომერციულ ბანკებში, საპენსიო ფონდებში, სადაზღვევო კომპანიებში და ზოგადი სახსრების შემდგომი ტრანსფორმაციისათვის ეკონომიკის რეალურ სექტორში ინვესტირებისათვის. ინვესტიციური საქმიანობის ნორმატიულ-სამართლებრივი ბაზის სრულყოფის ღონისძიებაში უნდა ჩაირთოს საგადასახადო და არასაგადასახადო გადასახადისგან ბიუჯეტში გადახდისგან გათავისუფლება, ტურისტული ინდუსტრიის განვითარებისათვის განხორციელებული ინვესტიციური დაბანდებები.

9. პრივატიზაციის განხორციელებით ინვესტორების ფინანსური ბაზის მნიშვნელოვანი გაფართოება, მ.შ. რესურსების საინვესტიციო სფეროს მიკუთვნებით, პრივატიზებულ საწარმოთა აქციების მეორადი ემისიით, შეზღუდვების გაუქმებით საკუთრების შეძენაზე და მასზე კონტროლი დამოუკიდებელი მსხვილი ინვესტორების მხრიდან, შესაძლო გაფართოებისათვის სესხის გამოყენება. საკრედიტო-საბანკო სისტემაში ასევე აქტუალურია მუნიციპალური საკუთრების დაგირავების პრაქტიკა.